A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2024. december 19.*

„Előzetes döntéshozatal – EUMSZ 49. cikk – Letelepedés szabadsága – EUMSZ 63. cikk – A tőke szabad mozgása – Az alkalmazandó mozgási szabadság meghatározása – Belső piaci szolgáltatások – 2006/123/EK irányelv – 15. cikk – A társaság tulajdonlására vonatkozó követelmények – Tisztán pénzügyi befektető részesedése az ügyvédi társulás tőkéjében – E társulás kamarai nyilvántartásba vételének visszavonása e részesedésre tekintettel – A letelepedés szabadságának és a tőke szabad mozgásának korlátozása – Az ügyvédek függetlenségének és a jogi szolgáltatások igénybevevőinek védelmére alapított indokolás – Szükségesség – Arányosság”

A C-295/23. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Bayerischer Anwaltsgerichtshof (bajor tartományi ügyvédi bíróság, Németország) a Bírósághoz 2023. május 9-én érkezett, 2023. április 20-i határozatával terjesztett elő

a **Halmer Rechtsanwaltsgesellschaft UG**

és

a **Rechtsanwaltskammer München**

között,

a **SIVE Beratung und Beteiligung GmbH**,

Daniel Halmer

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, F. Biltgen, K. Jürimäe, C. Lycourgos, I. Jarukaitis, M. L. Arastey Sahún, S. Rodin, D. Gratsias és M. Gavalec (előadó) tanácselnökök, E. Regan, I. Ziemele, Csehi Z. és O. Spineanu-Matei bírák,

főtanácsnok: M. Campos Sánchez-Bordona,

hivatalvezető: N. Mundhenke tanácsos,

* Az eljárás nyelve: német.

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2024. április 30-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Halmer Rechtsanwaltsgesellschaft UG, a SIVE Beratung und Beteiligung GmbH és Daniel Halmer képviseletében M. Quecke és D. Uwer Rechtsanwälte,

– a Rechtsanwaltskammer München képviseletében C. Wolf Professor,

– a német kormány képviseletében J. Möller, M. Hellmann, A. Sahner és J. Simon, meghatalmazotti minőségben,

– a spanyol kormány képviseletében Á. Ballesteros Panizo, M. Morales Puerta és A. Pérez-Zurita Gutiérrez, meghatalmazotti minőségben,

– a francia kormány képviseletében R. Bénard, B. Fodda és T. Lechevallier, meghatalmazotti minőségben,

– a horvát kormány képviseletében G. Vidović Mesarek, meghatalmazotti minőségben,

– az osztrák kormány képviseletében A. Posch, J. Schmoll, M. Aufner, A. Kögl és P. Thalmann, meghatalmazotti minőségben,

– a szlovén kormány képviseletében V. Klemenc és T. Mihelič Žitko, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében L. Armati, M. Mataija és G. von Rintelen, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2024. július 4-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUMSZ 49. cikknek és az EUMSZ 63. cikk (1) bekezdésének, valamint a belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 376., 36. o.; helyesbítés: HL 2014. L 287., 33. o.) 15. cikke (3) bekezdésének az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a Halmer Rechtsanwaltsgesellschaft UG (a továbbiakban: HR) és a Rechtsanwaltskammer München (müncheni ügyvédi kamara, Németország) (a továbbiakban: müncheni ügyvédi kamara) között folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amelynek tárgya az utóbbi azon határozata, amellyel a HR-t törölte az ügyvédi kamarai nyilvántartásból.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 A 2006/123 irányelv (6), (33), (39), (40), (55), (56), (73) és (101) preambulumbekezdése kimondja:

„(6) Az akadályokat nem lehet kizárólag a Szerződés 43. és 49. cikkének [EUMSZ 49. és EUMSZ 56. cikk] közvetlen alkalmazására támaszkodva megszüntetni, mivel egyrészről az akadályoknak a Szerződés megsértése miatt az érintett tagállamokkal szemben indított eljárások keretében, eseti alapon történő vizsgálata – különösen a bővítést követően – rendkívül bonyolult lenne a nemzeti és közösségi intézmények számára, másrészről pedig számos akadály megszüntetése a nemzeti jogrendszerek előzetes összehangolását igényli, beleértve az igazgatási együttműködés kialakítását is. Amint azt az Európai Parlament és a Tanács is felismerte, a szolgáltatások valódi belső piacának elérését közösségi jogalkotási eszköz teszi lehetővé.

[…]

(33) Az ezen irányelv hatálya alá tartozó szolgáltatások folyamatosan változó tevékenységek széles körét ölelik fel […]. Az irányelv hatálya alá tartozó szolgáltatások magukban foglalják az olyan, vállalatoknak és fogyasztóknak is nyújtott szolgáltatásokat, mint a jogi vagy pénzügyi tanácsadás […]

[…]

(39) Az engedélyezési rendszer fogalma magában foglalja többek között az engedélyek, licenciák, jóváhagyások vagy koncessziók kibocsátásának közigazgatási eljárásait, valamint a szolgáltató arra vonatkozó kötelezettségét, hogy – a tevékenység gyakorlására való jogosultság céljából – jegyezzék be valamely szakma képviselőjeként vagy vegyék nyilvántartásba […].

(40) A közérdeken alapuló kényszerítő indokok fogalmát, amelyre ezen irányelv egyes rendelkezései hivatkoznak, a Bíróság a Szerződés 43. és 49. cikkével [EUMSZ 49. és EUMSZ 56. cikk] kapcsolatos joggyakorlatában fokozatosan dolgozta ki, és az továbbra is folyamatosan alakulhat. A fogalom a Bíróság joggyakorlatában elismerteknek megfelelően legalább a következő indokokat tartalmazza: […] a szolgáltatások igénybevevőinek védelme, a fogyasztóvédelem, […] a hatékony és eredményes igazságszolgáltatás megóvása […]

[…]

(55) Ez az irányelv nem érinti azt a lehetőséget, hogy a már kiadott engedélyeket a tagállamok visszavonják, ha az engedély megadásának feltételei már nem állnak fenn.

(56) A Bíróság joggyakorlatának megfelelően a közegészségügy, a fogyasztóvédelem, az állategészségügy és a városi környezet védelme a közérdeken alapuló kényszerítő indoknak minősül. Ilyen kényszerítő indokok az engedélyezési rendszerek és más korlátozások alkalmazását indokolhatják. Az adott engedélyezési rendszer vagy korlátozás azonban nem lehet diszkriminatív az állampolgárság tekintetében. Ezenkívül mindenkor tiszteletben kell tartani a szükségesség és az arányosság elvét.

[…]

(73) A megvizsgálandó követelmények közé tartoznak azok a nemzeti szabályok, amelyek egyes szolgáltatások nyújtására való jogosultságot meghatározott szolgáltatók számára tartanak fenn, a szakmai képesítéstől eltérő alapon. E követelmények közé tartozik a szolgáltató kötelezettsége egy meghatározott jogi formában, különösen jogi személy formájában, egyszemélyes társaságként, nonprofit szervezetként vagy kizárólag természetes személyek tulajdonában álló társaságként való működésre, valamint a társaság tulajdonlására vonatkozó követelmények, különösen minimumtőke birtoklására vonatkozó kötelezettség bizonyos szolgáltatási tevékenységekkel kapcsolatban, vagy a tőke tulajdonlásához vagy bizonyos társaságok irányításához előírt szakképesítés meglétére vonatkozó kötelezettség. […]

[…]

(101) A szolgáltatást igénybe vevők, különösen a fogyasztók érdekében szükség van annak biztosítására, hogy a szolgáltatóknak lehetőségük legyen több ágazatot átfogó szolgáltatásokat nyújtani, valamint arra, hogy az ebben a tekintetben fennálló korlátozások a szabályozott szakmák pártatlanságának, függetlenségének és tisztességének biztosításához szükséges mértékre szorítkozzanak. […]”

4 Ezen irányelv 1. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Ez az irányelv általános rendelkezéseket állapít meg a szolgáltatók letelepedési szabadságának gyakorlása és a szolgáltatások szabad mozgásának megkönnyítése érdekében, a szolgáltatások magas színvonalának megőrzése mellett.”

5 Az említett irányelv 2. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„Ez az irányelv a Közösség valamely tagállamában letelepedett szolgáltatók által nyújtott szolgáltatásokra alkalmazandó.”

6 Ugyanezen irányelv 4. cikkének szövege a következő:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

1. »szolgáltatás«: a Szerződés 50. cikkében [EUMSZ 57. cikk] említett, rendszerint díjazás ellenében nyújtott bármely önálló gazdasági tevékenység;

2. »szolgáltató«: bármely természetes személy, aki valamely tagállam állampolgára, vagy bármely, a Szerződés 48. cikkében [EUMSZ 54. cikk] említett jogi személy, amely valamely tagállamban letelepedett, és aki vagy amely szolgáltatást kínál vagy nyújt;

[…]

5. »letelepedés«: a Szerződés 43. cikke [EUMSZ 49. cikk] szerinti valamely gazdasági tevékenységnek a szolgáltató általi, határozatlan ideig tartó, a szolgáltatásnyújtás tényleges helyét képező, állandó infrastruktúrán keresztül történő tényleges végzése;

6. »engedélyezési rendszer«: bármely eljárás, amely alapján a szolgáltatónak vagy a szolgáltatás igénybevevőjének ténylegesen lépéseket kell tennie azért, hogy az illetékes hatóságtól a szolgáltatási tevékenység nyújtására való jogosultságra vagy annak gyakorlására vonatkozóan formális vagy közvetett határozatot szerezzen;

7. »követelmény«: bármely olyan kötelezettség, tilalom, feltétel vagy korlátozás, amelyet a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezései írnak elő, vagy amelyek a joggyakorlatból, a közigazgatási gyakorlatból, szakmai testületek szabályaiból, vagy szakmai szövetségek vagy egyéb szakmai szervezetek által jogi autonómiájuk gyakorlása során elfogadott kollektív szabályokból erednek; a szociális partnerek közötti tárgyalások során létrejött kollektív megállapodásban meghatározott szabályok az irányelv értelmében önmagukban nem tekintendők követelménynek;

8. »közérdeken alapuló kényszerítő indok«: a Bíróság joggyakorlatában ilyenként elismert indokok, köztük az alábbiak: […] a fogyasztók, a szolgáltatások igénybevevői […] védelme […];

9. »illetékes hatóság«: bármely szerv vagy hatóság, amely valamely tagállamban a szolgáltatási tevékenységek tekintetében felügyeleti vagy szabályozó szereppel bír, ideértve különösen a közigazgatási hatóságokat – beleértve az ilyenként eljáró bíróságokat is –, a szakmai testületeket és azokat a szakmai szövetségeket vagy egyéb szakmai szervezeteket, amelyek jogi autonómiájuk gyakorlása során a szolgáltatási tevékenységek nyújtására való jogosultságot vagy azok gyakorlását kollektív módon szabályozzák;

[…]

11. »szabályozott szakma«: a [szakmai képesítések elismeréséről szóló, 2005. szeptember 7-i 2005/36/EK európai parlamenti és tanácsi] irányelv [HL 2005. L 255., 22. o.; helyesbítések: HL 2007. L 271., 18. o.; HL 2008. L 93., 28. o.; HL 2014. L 305., 115. o.] 3. cikke (1) bekezdésének a) pontjában említett szakmai tevékenység vagy szakmai tevékenységek csoportja;

[…]”

7 A 2006/123 irányelv 9. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok a szolgáltatási tevékenység nyújtására való jogosultságot, illetve annak gyakorlását nem kötik engedélyezési rendszerhez, kivéve az alábbi feltételek teljesülése esetén:

a) az engedélyezési rendszer nem alkalmaz hátrányos megkülönböztetést az érintett szolgáltatóval szemben;

b) az engedélyezési rendszert a közérdeken alapuló kényszerítő indok támasztja alá;

c) a kitűzött cél kevésbé korlátozó intézkedés útján nem valósítható meg, különösen azért, mert az utólagos ellenőrzésre túl későn kerülne sor ahhoz, hogy az valóban hatékony legyen.”

8 Ezen irányelv 11. cikkének (4) bekezdése értelmében:

„Ez a cikk nem érinti a tagállamok jogát, hogy az engedélyt visszavonják, ha az engedélyezés feltételei már nem teljesülnek.”

9 Az említett irányelv „Értékelendő követelmények” című 15. cikke kimondja:

„(1) A tagállamok megvizsgálják, hogy jogrendszerük a (2) bekezdésben felsorolt követelmények bármelyikét előírja-e, és biztosítják, hogy bármely ilyen követelmény összeegyeztethető legyen a (3) bekezdésben meghatározott feltételekkel. A tagállamok az említett feltételekkel való összeegyeztethetőség érdekében kiigazítják törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseiket.

(2) A tagállamok megvizsgálják, hogy jogrendszerük a szolgáltatási tevékenység nyújtására való jogosultságot vagy a szolgáltatási tevékenység gyakorlását az alábbi megkülönböztetésmentes követelmények bármelyikének való megfeleléshez köti-e:

[…]

c) a társaság tulajdonlására vonatkozó követelmények;

[…]

(3) A tagállamok ellenőrzik, hogy a (2) bekezdésben említett követelmények megfelelnek-e az alábbi feltételeknek:

a) hátrányos megkülönböztetés tilalma: a követelmények sem közvetlenül, sem közvetve nem lehetnek megkülönböztetőek az állampolgárság, vagy társaságok esetén a létesítő okirat szerinti székhely helye alapján;

b) szükségesség: a követelményeket a közérdeken alapuló kényszerítő indoknak kell alátámasztania;

c) arányosság: a követelményeknek alkalmasaknak kell lenniük a célok teljesítésének biztosítására, nem haladhatják meg az adott cél teljesítéséhez szükséges mértéket, és nem válthatók ki más, ugyanazt az eredményt biztosító, kevésbé korlátozó intézkedéssel.

[…]

(5) A 39. cikk (1) bekezdésében előírt kölcsönös értékelő jelentésben a tagállamok meghatározzák az alábbiakat:

a) azokat a követelményeket, amelyeket továbbra is fenn kívánnak tartani, és annak indoklása, hogy miért tekintik az adott követelményeket a (3) bekezdésben meghatározott feltételeknek megfelelőnek;

[…]

(6) 2006. december 28-tól a tagállamok nem vezethetnek be semmilyen új, a (2) bekezdésben felsoroltakkal megegyező típusú követelményt, kivéve, ha a követelmény megfelel a (3) bekezdésben meghatározott feltételeknek.

[…]”

10 Ugyanezen irányelv „Több ágazatot átfogó tevékenységek” című 25. cikkének (1) és (2) bekezdése kimondja:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy a szolgáltatókra ne vonatkozzanak olyan követelmények, amelyek egy adott konkrét tevékenység kizárólagos folytatására kötelezik őket, vagy amelyek különböző tevékenységek közös vagy partneri keretek között történő folytatását korlátozzák.

Ilyen követelmények azonban vonatkozhatnak a következő szolgáltatókra:

a) a szabályozott szakmák, amennyiben ez az egyes szakmák sajátos természetének megfelelő szakmai etikai és magatartási szabályoknak való megfelelés biztosításához indokolt, valamint függetlenségük és pártatlanságuk biztosításához szükséges;

[…]

(2) Amennyiben az (1) bekezdés a) és b) pontjában említett szolgáltatók között engedélyezett több ágazatot átfogó tevékenységek végzése, a tagállamok biztosítják az alábbiakat:

a) bizonyos tevékenységek közötti összeférhetetlenség és összeegyeztethetetlenség elkerülése;

b) a bizonyos tevékenységek gyakorlásához megkövetelt függetlenség és pártatlanság fennállása;

c) a különböző tevékenységekre vonatkozó szakmai etikai és magatartási szabályok egymással való összeegyeztethetősége, különösen a szakmai titoktartás tekintetében.”

A német jog

Az ügyvédi jogállásra vonatkozó korábbi szabályozás

11 A Bundesrechtsanwaltsordnung (az ügyvédek jogállásáról szóló szövetségi rendelet) alapügy tényállására alkalmazandó, 2022. július 31-ig hatályos változatának (a továbbiakban: az ügyvédi jogállásra vonatkozó korábbi szabályozás) 7. §-a alapján az ügyvédi kamarába való felvételt megtagadták, ha kétség merült fel azzal kapcsolatban, hogy a kérelmező képes-e független igazságügyi hatóságként gyakorolni a tevékenységét.

12 E jogállási szabályozás 59a. §-a (1) és (2) bekezdésének szövege a következő volt:

„(1) Az ügyvédek az ügyvédi kamara tagjaival, szabadalmi ügyvivőkkel, adótanácsadókkal, adóképviselőkkel, könyvelőkkel és felesküdött könyvvizsgálókkal társulhatnak szakmájuknak a saját szakmai kompetenciájuk keretében történő közös gyakorlása érdekében. […]

(2) Az ügyvédek szakmájukat közösen is gyakorolhatják:

1. más állambeli, ügyvédi tevékenységet folytató személlyel, aki […] jogosult e törvény hatálya alatt letelepedni és akinek irodája külföldön található,

2. más állambeli szabadalmi ügyvivőkkel, adótanácsadókkal, adóképviselőkkel, könyvelőkkel és felesküdött könyvvizsgálókkal, akik a képzés és a szakmai jogosultságok tekintetében a Patentanwaltsordnung [(a szabadalmi ügyvivőkről szóló törvény)], a Steuerberatungsgesetz [(az adótanácsadásról szóló törvény)] vagy a Wirtschaftsprüferordnung [(a könyvvizsgálókról szóló törvény)] szerinti szakmákkal egyenértékű szakmát gyakorolnak, és akik szakmájukat a szabadalmi ügyvivőkkel, adótanácsadókkal, adóképviselőkkel, könyvelőkkel vagy felesküdött könyvvizsgálókkal e törvény hatálya alatt közösen gyakorolhatják.”

13 2016. január 12-i határozatával a Bundesverfassungsgericht (szövetségi alkotmánybíróság, Németország) megállapította, hogy az említett jogállási szabályozás 59a. §-a (1) bekezdésének első mondata a Grundgesetz (alaptörvény) 12. cikkének (1) bekezdésébe ütközik, mivel megtiltotta, hogy szakmájuk gyakorlása érdekében az ügyvédek orvosokkal és gyógyszerészekkel közös társas vállalkozást hozzanak létre.

14 Az ügyvédi jogállásra vonatkozó korábbi szabályozás 59c. §-a engedélyezte az ügyvédi tevékenység gyakorlását tőkeegyesítő társaság formájában működő ügyvédi társulások számára.

15 E jogállási szabályozás 59d. §-a alapján el kellett utasítani az olyan ügyvédi társulás kamarai nyilvántartásba való bejegyzés iránti kérelmét, amely nem felelt meg az említett jogállási szabályozás 59e. §-ában foglalt követelményeknek.

16 Ugyanezen jogállási szabályozás 59e. §-a a következőképpen rendelkezett:

„(1) Ügyvédi társulás tagjai csak ügyvédek, illetve az 59a. § (1) bekezdésének első mondatában és (2) bekezdésében felsorolt szakmák képviselői lehetnek. Az ügyvédi társulásban a tagok kötelesek szakmai tevékenységet folytatni. Az 59a. § (1) bekezdésének 3. és 4. mondata, valamint a 172a. § értelemszerűen alkalmazandó.

(2) Az üzletrészek és a szavazati jogok többségének ügyvédi tulajdonban kell állnia. Amennyiben a tag nem jogosult az (1) bekezdés első mondatában felsorolt szakmák valamelyikének gyakorlására, úgy nem rendelkezik szavazati joggal.

(3) Az ügyvédi társulás üzletrésze harmadik személy javára nem szólhat, és az ügyvédi társulás nyereségéből harmadik személy nem részesülhet.

(4) A tagok a tagsági jogok gyakorlására csak szavazati joggal rendelkező és ugyanazon szakmához tartozó személyeket, illetve ügyvédeket hatalmazhatnak fel.”

17 Az ügyvédi társulások független vezetésének biztosítása érdekében az ügyvédi jogállásra vonatkozó korábbi szabályozás 59f. §-a a következőket írta elő:

„(1) Az ügyvédi társulás felelős ügyvezetését ügyvédek kötelesek ellátni. Az ügyvezetőknek többségükben ügyvédeknek kell lennie.

(2) Vezető tisztségviselők kizárólag az 59e. § (1) bekezdésének első mondatában említett szakma gyakorlására jogosult személyek lehetnek.

(3) Az (1) bekezdés második mondata és a (2) bekezdés értelemszerűen alkalmazandó a vállalkozás egésze tekintetében képviseletre feljogosított személyekre és meghatalmazott képviselőkre.

(4) Az ügyvezetői tisztséget betöltő vagy a (3) bekezdés alapján a társaság képviseletét ellátó ügyvédek függetlenségét az ügyvédi tevékenység folytatása körében biztosítani kell. Tilos a tagok részéről különösen utasítások vagy szerződéses kapcsolatok útján gyakorolt befolyásolás.”

18 E jogállási szabályozás 59h. §-ának (3) bekezdése kimondta:

„Az ügyvédi kamarai nyilvántartásba való bejegyzést vissza kell vonni, ha az ügyvédi társulás már nem felel meg az 59c., 59e., 59f., 59i. és 59j. §-ban foglalt feltételeknek, kivéve, ha az ügyvédi társulás az ügyvédi kamara által megállapított észszerű határidőn belül biztosítja a jogszabályoknak megfelelő működést. […]”

Az ügyvédi jogállásra vonatkozó új szabályozás

19 A 2021. július 7-i Gesetz zur Neuregelung des Berufsrechts der anwaltlichen und steuerberatenden Berufsausübungsgesellschaften sowie zur Änderung weiterer Vorschriften im Bereich der rechtsberatenden Berufe (az ügyvédi és adótanácsadói hivatás gyakorlására létrehozott társaságok új szabályozásáról, valamint a jogi tanácsadást végző hivatásokra vonatkozó egyéb rendelkezések módosításáról szóló törvény, BGB1. 2021. I, 2363. o.) 2022. augusztus 1-jei hatállyal módosította az ügyvédi jogállásról szóló szövetségi rendeletet.

20 Az ekként módosított rendelet (a továbbiakban: az ügyvédi jogállásra vonatkozó új szabályozás) „Más szakmák képviselőivel közös szakmai társulások” című 59c. §-a értelmében:

„(1) Az ügyvédek az 59b. § alapján szakmai társulást is létrehozhatnak hivatásuk közös gyakorlása érdekében az alábbi szakmák képviselőivel:

1. ügyvédi kamarai tagokkal, szabadalmi ügyvivői kamarai tagokkal, adótanácsadókkal, adóképviselőkkel, könyvelőkkel és felesküdött könyvvizsgálókkal,

2. más állambeli, ügyvédi hivatást gyakorló személyekkel, akik az európai ügyvédek németországi tevékenységéről szóló törvény vagy [az ügyvédi jogállásra vonatkozó új szabályozás] 206. §-a alapján jogosultak e törvény hatálya alatt letelepedni,

3. más állambeli szabadalmi ügyvivőkkel, adótanácsadókkal, adóképviselőkkel, könyvelőkkel és felesküdött könyvvizsgálókkal, akik a szabadalmi ügyvivőkről szóló rendelet, az adótanácsadásról szóló törvény, valamint a könyvvizsgálói tevékenységről szóló rendelet alapján szakmájukat az e törvény hatálya alá tartozó szabadalmi ügyvivőkkel, adótanácsadókkal, adóképviselőkkel, könyvelőkkel és felesküdött könyvvizsgálókkal közösen gyakorolhatják.

4. a Partnerschaftsgesellschaftsgesetz [(a társas vállalkozásokról szóló törvény)] 1. §-ának (2) bekezdése szerinti szabadfoglalkozásúakkal, kivéve, ha az ilyen társulás az ügyvédi hivatással, különösen annak független igazságügyi hatósági szerepével összeegyeztethetetlen, vagy ha az annak függetlenségébe vetett bizalmat veszélyeztetheti.

A 4. pont első mondata szerinti társulás különösen akkor zárható ki, ha a másik személy tekintetében olyan ok áll fenn, amely ügyvéd esetén a 7. § alapján az ügyvédi kamarai felvétel megtagadásához vezetne.

(2) Az (1) bekezdésben említett szakmai társulás célja jogi tanácsadás és képviselet. Ezen túlmenően az ügyvédi hivatáson kívül más szakma gyakorlása is lehetséges. Az 59d–59q. §-ok csak azokra a szakmai társulásokra alkalmazandók, amelyek tevékenysége ügyvédi tevékenység folytatására irányul.”

A büntető törvénykönyv

21 A Strafgesetzbuch (büntető törvénykönyv) 203. §-a (1) bekezdésének 3. pontja értelmében az ügyvédet szakmai titoktartási kötelezettség terheli azon tények tekintetében, amelyekről szakmai tevékenysége folytán szerzett tudomást. Mindazonáltal e § (3) bekezdése alapján a szakmai titkot közölheti a vele szakmai okból vagy közfeladat ellátása körében együttműködő személlyel az e személyek tevékenységéhez szükséges mértékben.

A korlátolt felelősségű társaságokról szóló törvény

22 A Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (a korlátolt felelősségű társaságokról szóló törvény) 37. §-ának (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az ügyvezetők kötelesek a társasággal szemben tiszteletben tartani a társasági szerződésben, vagy – ha utóbbi eltérően nem rendelkezik – a tagok határozataiban a képviseleti jogkörükkel kapcsolatban előírt korlátozásokat.”

23 E törvény 46. §-ának 5. és 7. pontjából következik, hogy a taggyűlésnek kell döntenie az ügyvezetők és a képviseletre jogosult személyek kinevezéséről és visszahívásáról. Ugyanezen 46. § 6. pontja úgy rendelkezik, hogy a tagok döntenek az ügyvezetés ellenőrzésére és felügyeletére irányuló intézkedésekről.

24 Az említett törvény 51a. §-a értelmében:

„(1) Az ügyvezetők a tag erre irányuló kérelmére kötelesek haladéktalanul megadni a társaság ügyeire vonatkozó tájékoztatást, és lehetővé tenni a könyvelésbe és egyéb dokumentumokba való betekintést.

(2) Az ügyvezetők elutasíthatják ezeket a tájékoztatás és betekintés iránti kérelmeket, ha alappal feltételezhető, hogy a tag a társaság céljaitól eltérő okból kíván élni azokkal, és ezáltal nem elhanyagolható kárt okoz a társaságnak vagy valamely kapcsolt vállalkozásnak. A tájékoztatás vagy a betekintés megtagadásához a tagok döntése szükséges.

(3) E rendelkezésektől a társaság társasági szerződésében nem lehet eltérni.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

25 A HR egy höhenmoosi (Németország) székhelyű ügyvédi társulás, amelyet Unternehmergesellschaft (UG) formájában, azaz a korlátolt felelősségű társaságokról szóló törvény hatálya alá tartozó tőkeegyesítő társaság formájában hoztak létre, minimális törzstőkéje azonban nem éri el az e társasági formára általában előírt 25 000 eurót. Ügyvezetője és egyetlen tagja eredetileg Daniel Halmer volt, aki ügyvédi tevékenységet folytatott.

26 A 2020. január 30-i szerződéssel létrehozott HR-t 2020. július 16-án bejegyezték az Amtsgericht Traunstein (traunsteini helyi bíróság, Németország) cégjegyzékébe, és – a müncheni ügyvédi kamara 2020. július 28-i határozatával – 2020. augusztus 6-án felvették az ügyvédi kamarai nyilvántartásba.

27 D. Halmer egy átruházásra irányuló 2021. március 31-i szerződéssel a HR 100 üzletrészéből 51-et átruházott a SIVE Beratung und Beteiligung GmbH-ra (a továbbiakban: SIVE), amely az osztrák jog szerinti korlátolt felelősségű társaság.

28 Ekkor a HR létesítő okiratát módosították, hogy lehetővé váljon az üzletrészek olyan tőkeegyesítő társaságra történő átruházása, amely az ügyvédi kamarai nyilvántartásba nincs bejegyezve, azzal, hogy a HR ügyvezetését – a függetlenség biztosítása érdekében – az ügyvédi kamarai nyilvántartásba bejegyzett ügyvédek számára tartották fenn. E létesítő okirat releváns rendelkezései e módosítás nyomán a következőket tartalmazták:

„2. cikk – a társaság célja

(1) A társaság célja harmadik személyek jogi ügyeinek kezelése, ideértve a jogi tanácsadást is, olyan ügyvédi feladatok ellátása révén, amelyeket kizárólag az ügyvédi kamarába bejegyzett és a társaságnál dolgozó ügyvédek végeznek önállóan, utasíthatóság nélkül és saját felelősségükre, a szakmai szabályok tiszteletben tartása mellett. A társaság e célból megteremti a szükséges feltételeket a munkatársak, az eszközök és a helyiségek tekintetében, és elvégzi a kapcsolódó teendőket; többek között megköti az ügyvédi tevékenységre vonatkozó szabályozásban előírt szakmai felelősségbiztosítást.

(2) A társaság tevékenysége nem lehet ellentétes az [ügyvédek jogállásáról szóló szabályozás] hatályos előírásaival és tilalmaival, valamint az ügyvédi tevékenység gyakorlására vonatkozó egyéb szabályokkal. Különösen nem korlátozhatja a társaságnál dolgozó ügyvédek szakmai tevékenységének szabad gyakorlását. A társaság csak az ügyvédi tevékenységre vonatkozó szabályozásban megállapított korlátozásokkal jogosult reklámozni. A társaság nem folytathat kereskedelmi és banki tevékenységet, valamint egyéb ipari jellegű tevékenységet.

[…]

8. cikk – Az üzletrészek átruházása

Az üzletrészek és azok egy részének átruházása csak a taggyűlés írásbeli hozzájárulásával érvényes. A hozzájáruláshoz a szavazati joggal rendelkező tagok 75%-os többséggel meghozott döntése szükséges.

9. cikk – Ügyvezetés és képviselet

(1) A társaság felelős ügyvezetését kizárólag ügyvédek látják el a törvényeknek, az alkalmazandó szakmai szabályoknak és a jelen létesítő okiratnak megfelelően. A társaságnak egy vagy több ügyvezetője van. A társaság székhelyén irodát tart fenn, amelyben legalább egy ügyvezető ügyvéd dolgozik saját felelősségére, akinek ez az iroda a tevékenységi központja.

(2) Egyetlen ügyvezető kijelölése esetén ez az ügyvezető a társaságot önállóan képviseli. Ha több ügyvezetőt neveznek ki, a társaságot két ügyvezető közösen, vagy egy ügyvezető egy képviseletre feljogosított személlyel közösen képviseli.

[…]

(4) Az ügyvezetők ügyvédi tevékenységüket függetlenül és saját felelősségükre végzik. E tekintetben tilos a tagok, a taggyűlés vagy más ügyvezetők részéről az ügyvezetők szakmai tevékenységének befolyásolása, például utasítások, szerződéses kapcsolatok, fenyegetés vagy hátrányok megállapítása (így […] visszahívás vagy a korlátolt felelősségű társaságokról szóló törvény 46. §-ának 6. pontja szerinti intézkedések) révén. Ez különösen igaz a társaságnak szóló konkrét megbízás elfogadására, elutasítására és a megbízás ellátására. Ezenkívül a tagok, a taggyűlés vagy más ügyvezetők nem akadályozhatják az ügyvezetőket abban, hogy ők ügyvédi tevékenységüket mindenkor szakmai kötelezettségeiknek (különösen az ügyvédek jogállására vonatkozó szabályozásnak és az ügyvédi etikai kódexnek) megfelelően gyakorolják. Az ügyvezető visszahívásához – a súlyos okból történő visszahívás esetét kivéve – a tagok egyhangú döntése szükséges. A tagok kötelezettséget vállalnak arra, hogy akkor is, ha maguk nem ügyvédi kamarai tagok, tagsági jogaik gyakorlása során mindig úgy járnak el, hogy saját magatartásuk, valamint a társaság ebből eredő magatartása megfeleljen az ügyvédi tevékenységre vonatkozó szabályozásnak (különösen az ügyvédek jogállására vonatkozó szabályozásnak és az ügyvédi etikai kódexnek). Az ügyvezetők tanácsot adnak a tagoknak az ügyvédi tevékenységre vonatkozó szabályozással kapcsolatban felmerülő kérdésekben.

(5) Képviseletre jogosult személynek és meghatalmazottnak csak ügyvédeket lehet kinevezni. A (4) bekezdés értelemszerűen alkalmazandó a képviseletre jogosult személyekre és a meghatalmazottakra; ez nem érinti az ügyvezetőknek a képviseletre jogosult személlyel vagy a meghatalmazottal szembeni, munkaviszonyból vagy meghatalmazásból származó utasítási jogát.

[…]

11. cikk – Döntéshozatal

(1) A tagok a döntéseket egyszerű többséggel hozzák, kivéve, ha törvény vagy ez a létesítő okirat más többséget ír elő. Minden üzletrész egy szavazati jogot biztosít. A 9. cikk (4) vagy (5) bekezdésével ellentétes határozatok elfogadhatatlanok.

[…]

13. cikk – A korlátolt felelősségű társaságokról szóló törvény 51a. §-a szerinti, tájékoztatáshoz és iratbetekintéshez való jog gyakorlása

Az ügyvezetőket, a képviseletre jogosult személyeket és a meghatalmazottakat az ügyvédi titoktartási kötelezettség – a lehetséges mértékben – a taggyűléssel és azon tagokkal szemben is terheli, akikkel szakmai minőségben nem dolgoznak együtt, és akiket nem terhel büntetőjogi szankcióval védett ügyvédi titoktartási kötelezettség. Amennyiben a tag az ügyvédi titok körébe tartozó tényekkel kapcsolatos iratokhoz vagy információkhoz való hozzáférést kér, őt olyan személynek kell képviselnie (pl. ügyvédnek, adótanácsadónak vagy könyvelőnek), akit törvény vele szemben is szakmai titoktartásra kötelez. Az ügyvédi titok körébe tartozó tényekkel kapcsolatos iratokhoz vagy információkhoz való hozzáférés tekintetében a büntető törvénykönyv 203. §-a (4) bekezdése második mondatának 1. pontja értelmében a tagokat e társasági szerződés alapján közvetlenül és azonnal terheli a szakmai titoktartási kötelezettség. A tagnak, mielőtt betekintés vagy tájékoztatáskérés útján olyan tényekről szerezhetne közvetlenül tudomást, amelyek az ügyvédi titok körébe tartoznak, minden esetben szakmai titoktartási kötelezettséget kell vállalnia a hatáskörrel rendelkező ügyvezető előtt a büntető törvénykönyv 203. §-a (4) bekezdése második mondata 1. pontjának megfelelően. A korlátolt felelősségű társaságokról

szóló törvény 51a. §-a (2) bekezdésének második mondatától eltérően a tájékoztatás vagy betekintés megtagadásához nem szükséges a tagok döntése.

[…]

17. cikk – A létesítő okirat módosítása; megszűnés; tájékoztatási kötelezettség

(1) A jelen létesítő okirat módosításával és a társaság megszűnésével kapcsolatos határozatok csak akkor érvényesek, ha azokat szabályosan összehívott és határozatképes taggyűlésen, a leadott szavazatok 75%-os többségével hozzák meg. A jelen létesítő okirat 9. cikke (4) és (5) bekezdésének, valamint 13. cikkének módosítását egyhangú szavazással kell elfogadni.

(2) A létesítő okiratot, a tagok vagy a képviseletre jogosultak személyét érintő bármely módosítást, az ügyvezetők önálló képviseleti jogára vonatkozó bármely döntést, valamint a fiókirodák létrehozását vagy megszüntetését haladéktalanul be kell jelenteni az illetékes ügyvédi kamarának, a szükséges igazoló dokumentumokkal együtt.”

29 A HR létesítő okiratának módosítását és e társaság üzletrészeinek átruházását 2021. április 6-án jegyezték be az Amtsgericht Traunstein (traunsteini helyi bíróság) cégjegyzékébe.

30 2021. április 9-i és 2021. május 9-i levelében a HR tájékoztatta a müncheni ügyvédi kamarát a létesítő okirat módosításáról, valamint arról, hogy 100 üzletrészéből 51-et átruházott a SIVE-re.

31 2021. május 19-i levelében a müncheni ügyvédi kamara arról tájékoztatta a HR-t, hogy az ügyvédi jogállásra vonatkozó korábbi szabályozás 59a. és 59e. §-a tiltja az üzletrészek SIVE-re történő átruházását, és hogy következésképpen a HR-t ezen átruházás fenntartása esetén az ügyvédi kamarai nyilvántartásból törölni fogják.

32 2021. május 26-i levelében a HR tájékoztatta a müncheni ügyvédi kamarát az említett átruházás fenntartásáról.

33 2021. november 9-i, a HR-rel 2021. november 11-én közölt határozatával a müncheni ügyvédi kamara az ügyvédi jogállásra vonatkozó korábbi szabályozás 59e. §-a (1) bekezdése első mondatának és 59h. §-a (3) bekezdése első mondatának együttes alkalmazásával törölte ezt a társaságot a kamarai nyilvántartásból, lényegében azzal az indokkal, hogy ügyvédi társulásban csak ügyvédek, illetve az e jogállási szabályozás 59a. §-a (1) bekezdésének első mondatában és (2) bekezdésében felsorolt szakmák képviselői, valamint orvosok és gyógyszerészek lehetnek tagok. A müncheni ügyvédi kamara szerint az ügyvédi jogállásra vonatkozó korábbi szabályozás rendelkezései, amelyeket mérlegelési mozgástér nélkül alkalmazni kellett, nem sértik sem az EUMSZ 49. és EUMSZ 63. cikket, sem pedig a 2006/123 irányelv 15. cikkét, mivel ezen irányelv 25. cikke (1) bekezdése második albekezdésének a) pontja a szabályozott szakmák tekintetében az említett rendelkezésekkel egyenértékű korlátozásokat tesz lehetővé.

34 2021. november 26-án a HR keresetet nyújtott be a müncheni ügyvédi kamara törlést elrendelő határozatával szemben a Bayerischer Anwaltsgerichtshofhoz (bajor tartományi ügyvédi bíróság, Németország), amely a kérdést előterjesztő bíróság. Keresetének alátámasztása érdekében a HR azt állítja, hogy az ügyvédi jogállásra vonatkozó korábbi szabályozás 59e. §-a (1) bekezdésének első mondata és 59h. §-a (3) bekezdésének első mondata sérti többek között a tőke szabad

mozgásához való, az EUMSZ 63. cikk (1) bekezdésében biztosított jogot, valamint a 2006/123 irányelv 15. cikkéből eredő jogokat. E határozat sérti a SIVE letelepedés szabadságához való jogát is, amelyet az EUMSZ 49. és EUMSZ 54. cikk biztosít.

35 A kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy a magánjogi jogi személyekben való részesedésszerzés a tőke szabad mozgásának hatálya alá tartozik, amelyet az EUMSZ 63. cikk biztosít. Ezzel szemben a letelepedés szabadságának és a szolgáltatásnyújtás szabadságának kell érvényesülnie abban az esetben, ha a vevő ezen ügyleten keresztül befolyást kíván gyakorolni egy vállalkozás felett, amit többek között a megszerzett részesedés mértéke és a társasági szerződés szerkezete alapján lehet megállapítani.

36 E bíróság megjegyzi, hogy a jelen ügyben a HR 100 üzletrészéből 51-et átruháztak a SIVE-re, amely ezzel a HR-ben többségi részesedést szerzett. A HR létesítő okirata ugyanakkor megfelel az ügyvédi jogállásra vonatkozó korábbi szabályozás 59f. §-a (4) bekezdésének, amely alapján a társaság nevében – akár ügyvezetőként, akár a létesítő okirat alapján – eljárni jogosult ügyvédek függetlenségét az ügyvédi tevékenység végzése körében biztosítani kell. E létesítő okirat ugyanis több olyan rendelkezést tartalmaz, amely biztosítja e függetlenséget, különösen az ügyvezetők visszahívásával, a taggyűlés jogköreivel és az e rendelkezéseknek nem megfelelő határozatok elfogadhatatlanságával kapcsolatban.

37 Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróságnak elsőként azzal kapcsolatban vannak kétségei, hogy az ügyvédi jogállásra vonatkozó korábbi szabályozás 59a. §-a és 59e–59h. §-a összeegyeztethető-e az EUMSZ 63. cikkel.

38 E bíróság álláspontja szerint először is e jogállási szabályozás 59. §-a (1) bekezdésének első mondata az ügyvédi társulás lehetséges tagjainak körét az ügyvédekre és az említett jogállási szabályozás 59a. §-a (1) bekezdésének első mondatában és (2) bekezdésében felsorolt bizonyos szabadfoglalkozású személyekre korlátozza. Másodszor, ugyanezen jogállási szabályozás 59e. §-a (1) bekezdésének második mondata kötelezi a tagokat, hogy az ügyvédi társulásban szakmai tevékenységet végezzenek. Harmadszor, az ügyvédi jogállásra vonatkozó korábbi szabályozás 59e. §-a (2) bekezdésének első mondata alapján abban az esetben, ha egy ügyvédi társulás tőkéjében fennálló részesedés egy részével ügyvédeken kívüli szabadfoglalkozásúak rendelkeznek, akkor a társasági részesedések és a szavazati jogok többségének az ügyvédek tulajdonában kell állnia. Negyedszer, e jogállási szabályozás 59e. §-a (2) bekezdésének második mondata szerint azok a tagok, akik ügyvédi tevékenység végzésére vagy az említett jogállási szabályozás 59a. §-a (1) bekezdésének első mondatában és (2) bekezdésében felsorolt más szabadfoglalkozás gyakorlására nem jogosultak, nem rendelkeznek szavazati joggal.

39 Az említett bíróság szerint kétséges, hogy e rendelkezések, amelyek álláspontja szerint sértik a tőke szabad mozgását, igazolhatók az EUMSZ 65. cikk (2) bekezdése alapján, amely engedélyezi a közrend és a közbiztonság fenntartására irányuló tagállami szabályozásokat. Előfordulhat ugyanis, hogy az ügyvédi jogállásra vonatkozó korábbi szabályozás 59a., 59e. és 59h. §-ában foglalt korlátozások nem szükségesek az ügyvédi függetlenség biztosításához, mivel e jogállási szabályozás 59f. §-ának (4) bekezdése tiltja, hogy a tagok befolyást gyakoroljanak az ügyvéd jogi tanácsadási tevékenysége fölött, ideértve a meghatalmazás elfogadását vagy elutasítását is, és mivel a vezetés függetlenségét a társaság létesítő okirata képes garantálni, mint ahogyan az a HR létesítő okirata esetében is így van. Ezenkívül az ügyvédi kamarák nemcsak ahhoz köthetik az ügyvédi társulás kamarai felvételét, hogy annak létesítő okiratában szerepeljenek a megfelelő

rendelkezések, hanem az ügyvédi jogállásra vonatkozó korábbi szabályozás 59h. §-ának megfelelően azt vissza is vonhatják az említett létesítő okirat olyan későbbi módosítása esetén, amely az ügyvédi tevékenység függetlenségének védelmét csökkenti vagy megszünteti.

40 Feltéve akár, hogy a kizárólag nyereségszerzésre törekvő harmadik személyek részesedésének tilalma megfelelő eszköz annak megakadályozására, hogy tisztán pénzügyi befektetők befolyást gyakoroljanak az ügyvédi társulás operatív tevékenységére, a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak e tilalom szükségességét illetően, mivel álláspontja szerint a nemzeti szabályozás és a társasági szerződés lehetővé teszi a társaság ügyvédi tevékenysége fölött a tagok által gyakorolt befolyás elkerülését. A tisztán pénzügyi befektetőnek kell tehát eldöntenie, hogy ilyen társaságban annak ellenére is részesedést kíván-e szerezni, hogy ebben az esetben a társaság ügyvezetése fölött nem lesz módja befolyást gyakorolni.

41 A kérdést előterjesztő bíróság arra is keresi a választ, hogy az ügyvédi jogállásra vonatkozó korábbi szabályozás 59a., 59e. és 59h. §-ából eredő követelmények a tőke szabad mozgásának az ügyvédi tevékenység függetlensége és a megfelelő igazságszolgáltatás megőrzése érdekében történő koherens és szisztematikus korlátozását jelentik-e. Ezzel összefüggésben hangsúlyozza, hogy a tagok körének korlátozása azt ugyan megakadályozhatja, hogy az e követelményeknek nem megfelelő harmadik személyek tagként befolyást gyakoroljanak az ügyvédi társulásra, de az ügyvédi jogállásra vonatkozó korábbi szabályozás 59e. §-ában előírt követelményeknek megfelelő tagok ettől függetlenül ugyanúgy befolyásolhatják az ügyvédi társulás vezetését. A tagok együttműködési kötelezettségét illetően ugyanis sem ez a cikk, sem e jogállási szabályozás 59a. §-a nem tartalmaz mennyiségi követelményeket. Így tehát előfordulhat, hogy akár egy ügyvéd tag is elsődlegesen pénzügyi érdekeket követ, és csak marginálisan vesz részt a társaság céljainak megvalósításában.

42 A kérdést előterjesztő bíróság egyébiránt jelzi, hogy az ügyvédi jogállásra vonatkozó új szabályozás, amely 2022. augusztus 1-jén lépett hatályba, enyhítette az ügyvédi társulás formájában való egyesülés feltételeit. Az ezen új jogállási szabályozás 59c. §-a szerinti szakmai társulások is nyújthatnak ugyanis jogi tanácsadást, és ezekben az ügyvédi jogállásra vonatkozó korábbi szabályozás 59a. §-a értelmében erre már korábban is feljogosított szakmák képviselőin kívül immár részt vehetnek a társas vállalkozásokról szóló törvény 1. §-ának (2) bekezdésében felsorolt hivatásokat gyakorló egyéb személyek, azaz mérnökök, építészek, vegyészek, révkalauzok, újságírók, művészek vagy akár írók is. Így tehát a szakmai társulásban való részvételre jogosult személyi kör ma már igen heterogén.

43 Végül a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy bár az ügyvédi titoktartásba vetett bizalmat védeni kell azáltal, hogy a szakmai titoktartási kötelezettség az ügyvédi társulás szerveinek valamennyi tagját terheli, és nem csupán a szervezeten belül eljáró ügyvédet, mindazonáltal kétséges lehet, hogy a harmadik személyek részvételére vonatkozó tilalmat megalapozhatja az a körülmény, hogy ezzel elkerülhető, hogy harmadik személyek a titoktartás körébe tartozó információkhoz vagy dokumentumokhoz férjenek hozzá. E tekintetben a HR létesítő okiratának 13. cikke igen szigorú szabályokat ír elő, amelyek értelmében a tagokat a tájékoztatáshoz való jog is korlátozottan illeti meg, és kiterjed rájuk az ügyvédi titoktartás. Ami az egyik alapvető ügyvédi szakmai kötelezettséget illeti, amely ráadásul büntetőjogi szankcióval is védett, az ügyvédi kamarának az ügyvédi jogállásra vonatkozó korábbi szabályozás 59c. és 59e. §-a alapján is lehetősége volt már arra, hogy az ügyvédi társulás létesítő okiratát felülvizsgálja annak ellenőrzése érdekében, hogy az ügyvédi titoktartásra vonatkozó követelményeket megfelelően tiszteletben tartják-e. Egyébiránt az ügyvédi jogállásra vonatkozó új szabályozás 59d. és 59e. §-a már kötelezi az ügyvédi kamarát, hogy végezze el ezt a vizsgálatot.

44 A kérdést előterjesztő bíróság másodsorban rámutat, hogy mivel a HR a 2006/123 irányelv 4. cikkének 1. pontja értelmében vett szolgáltatásokat nyújt, hivatkozhat arra, hogy az ügyvédi jogállásra vonatkozó korábbi szabályozás 59a., 59e. és 59h. §-ában foglalt korlátozások ezen irányelv 15. cikke (2) bekezdésének c) pontjára és (3) bekezdésének c) pontjára tekintettel nem igazolhatók. Az említett irányelv kétségtelenül lehetővé teszi olyan korlátozások előírását, amelyek biztosítják a jogi tanácsadás függetlenségét és a megfelelő igazságszolgáltatást, azzal a feltétellel azonban, hogy e korlátozások arányosak. Márpedig komoly kétségek merülnek fel az ügyvédi társulásban történő részesedésszerzéssel kapcsolatos, az ügyvédi jogállásra vonatkozó korábbi szabályozás 59a. és 59e. §-ában előírt korlátozások arányos jellegét illetően. Az ügyvédi tevékenység függetlenségét, a megfelelő igazságszolgáltatást, az ügyvédi titoktartási kötelezettséget, és így az igazságszolgáltatásba vetett bizalmat ugyanis megfelelően biztosítják a tagok jogainak az ügyvédi jogállásra vonatkozó korábbi szabályozás 59f. §-ában, valamint a HR létesítő okiratában foglalt korlátozásai. Az elsősorban tőkehozzájárulást teljesítő tagok részesedése kapcsán nem lehet magasabb kockázatot azonosítani, mint az olyan személyek részesedéséhez kapcsolódóan, akik az ügyvédi jogállásra vonatkozó új szabályozás alapján a szakmai társulásba tagként betársulhatnak.

45 Harmadsorban, ha úgy kellene tekinteni, hogy a SIVE a HR tevékenysége fölötti meghatározó befolyásra törekszik, akkor – a 2006/123 irányelv megsértésén kívül – azt is meg kellene állapítani, hogy sérült a SIVE-nek az EUMSZ 49. cikk értelmében vett letelepedés szabadságához való joga.

46 E körülmények között a Bayerischer Anwaltsgerichtshofhoz (bajor tartományi ügyvédi bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Az EUMSZ 63. cikk (1) bekezdése szerinti szabad tőkemozgáshoz való jog nem megengedett korlátozásának minősül-e, ha valamely tagállam jogszabályai szerint az ügyvédi tevékenység folytatására vonatkozó engedélyt kötelezően visszavonják egy ügyvédi társulástól, ha

a) az ügyvédi társulás üzletrészét olyan személyre ruházzák át, aki nem felel meg a tagállam joga által az üzletrész megszerzésére előírt különleges szakmai követelményeknek? Eszerint az ügyvédi társulás üzletrészét csak ügyvéd vagy más ügyvédi kamarai tag, szabadalmi ügyvivő, adótanácsadó, adóképviselő, könyvelő vagy felesküdött könyvvizsgáló, más államból származó, Németországban jogi tanácsadásra jogosult ügyvéd, vagy más államból származó, Németországban e tevékenységet folytatni jogosult szabadalmi ügyvivő, adótanácsadó, adóképviselő, könyvelő vagy felesküdött könyvvizsgáló, illetve orvos vagy gyógyszerész szerezheti meg;

b) a tag teljesíti ugyan az első kérdés a) pontja szerinti különös követelményeket, de nem folytat szakmai tevékenységet az ügyvédi társulásban?

c) egy vagy több üzletrész, illetve a szavazati jog átruházása miatt ezek többsége már nem ügyvédeket illet meg?

2) Az EUMSZ 63. cikk (1) bekezdése szerinti szabad tőkemozgáshoz való jog nem megengedett korlátozásának minősül-e az, hogy az első kérdés a) pontja szerinti szakma gyakorlására nem jogosult tagot nem illeti meg szavazati jog, noha a társaság létesítő okirata az ügyvédi tevékenység végzésére jogosultaknak és a társaság ügyvédi tevékenységének a függetlenségét védő olyan rendelkezéseket tartalmaz, amelyek biztosítják, hogy a társaságot kizárólag ügyvédek képviselik ügyvezetőként vagy képviseletre jogosult személyként, a tagok és a

közgyűlés számára tilos az ügyvezetés utasításokkal vagy közvetve hátrányokkal való fenyegetéssel történő befolyásolása, az ezt sértő tagi határozatok érvényüket vesztik, és az ügyvédi titoktartási kötelezettség a tagokra és az általuk megbízott személyekre is kiterjed?

3) Az első és második kérdésben említett korlátozások megfelelnek-e a 2006/123 irányelv 15. cikke (3) bekezdésének a)-c) pontjában meghatározott, a szolgáltatásnyújtás szabadságába való megengedett beavatkozás feltételeinek?

4) Abban az esetben, ha a Bíróság véleménye szerint a felperesnek a szabad tőkemozgáshoz való joga […] nem sérül, és nem áll fenn a 2006/123 irányelv megsértése […], [a]z első és második kérdésben említett korlátozások sértik-e a [SIVE] EUMSZ 49. cikk szerinti letelepedési jogát?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első, a harmadik és a negyedik kérdésről

47 Az együttesen vizsgálandó első, harmadik és negyedik kérdés megfogalmazásában az előterjesztő bíróság egy olyan nemzeti szabályozásra hivatkozik, amely az ügyvédi társulás ügyvédi kamarai nyilvántartásból való törlését rendeli el abban az esetben, ha e társaságban olyan személy szerez részesedést, aki e szabályozás alapján ilyen típusú társaságban nem lehet tag, valamint ha a tag nem folytat szakmai tevékenységet az ügyvédi társulásban, vagy ha a társaság ügyvéd tagjai már nem rendelkeznek többségi részesedéssel vagy a szavazati jogok többségével. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy az említett szabályozás célja lényegében az, hogy megakadályozza az ügyvédi társulás operatív tevékenységének olyan tisztán pénzügyi befektetők általi befolyásolását, akik nem kívánnak szakmai tevékenységet folytatni e társaságban.

48 Annak érdekében, hogy a kérdést előterjesztő bíróság számára hasznos választ lehessen adni, úgy kell tekinteni, hogy e kérdésekkel e bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy az EUMSZ 49. cikket és az EUMSZ 63. cikk (1) bekezdését, valamint a 2006/123 irányelv 15. cikke (2) bekezdésének c) pontját és (3) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy e rendelkezésekkel ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely az érintett ügyvédi társulás ügyvédi kamarai nyilvántartásból való törlésének terhe mellett megtiltja, hogy e társaság üzletrészeit olyan, tisztán pénzügyi befektetőre ruházzák át, aki nem szándékozik az említett társaságban az e szabályozás hatálya alá tartozó szakmai tevékenységet folytatni.

49 Bár az előterjesztő bíróság harmadik kérdése a szolgáltatásnyújtás szabadságára is vonatkozik, a Bíróság rendelkezésére álló iratokból nem tűnik ki, hogy a SIVE e szabadságra kíván hivatkozni annak érdekében, hogy Németországban jogi szolgáltatásokat nyújtson. Az említett szabadság tehát az alapügyben nem releváns.

50 Mivel a kérdést előterjesztő bíróság egyaránt hivatkozik a letelepedés szabadságára és a tőke szabad mozgására, előzetesen meg kell határozni, hogy melyik alapvető szabadság alkalmazandó az alapeljárásra, ami feltételezi az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás tárgyának, és adott esetben az ügy ténybeli elemeinek a figyelembevételét (lásd ebben az értelemben: 2012. november 13-i Test Claimants in the FII Group Litigation ítélet, C-35/11, EU:C:2012:707, 90., 93. és 94. pont; 2022. február 24-i Viva Telecom Bulgaria ítélet, C-257/20, EU:C:2022:125, 78., 82. és 83. pont).

51 E tekintetben a letelepedés szabadságának hatálya alá tartozik az a nemzeti szabályozás, amely kizárólag olyan részesedésekre alkalmazandó, amelyek lehetővé teszik, hogy irányítást biztosító befolyást gyakoroljanak a társaság döntéseire, és meghatározzák annak tevékenységét. Ezzel szemben azon nemzeti rendelkezéseket, amelyek a vállalkozás általános ügyvitele és irányítása befolyásolásának szándéka nélkül, csupán pénzügyi befektetési célzattal történő részesedésekre alkalmazandók, kizárólag a tőke szabad mozgására tekintettel kell vizsgálni (2022. február 24-i Viva Telecom Bulgaria ítélet, C-257/20, EU:C:2022:125, 79. és 80. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

52 Ebből következően az a nemzeti szabályozás, amely célját tekintve nem kizárólag olyan részesedésekre alkalmazandó, amelyek lehetővé teszik, hogy irányítást biztosító befolyást gyakoroljanak a társaság döntéseire és meghatározzák annak tevékenységét, hanem amely a részvényesnek a társaságban fennálló részesedése mértékétől függetlenül alkalmazandó, éppúgy tartozhat a letelepedés szabadságának, mint a tőke szabad mozgásának hatálya alá (lásd ebben az értelemben: 2007. május 24-i Holböck ítélet, C-157/05, EU:C:2007:297, 23. és 24. pont; 2010. október 21-i Idryma Typou ítélet, C-81/09, EU:C:2010:622, 49. pont).

53 Mindezek alapján a Bíróság a vitatott rendelkezést főszabály szerint e két alapvető szabadságnak csupán az egyikére tekintettel vizsgálja meg, ha bebizonyosodik, hogy az alapügy körülményei között az egyik szabadság a másikhoz képest teljesen másodlagos, és ahhoz kapcsolható (2006. október 3-i Fidium Finanz ítélet, C-452/04, EU:C:2006:631, 34. pont; 2009. szeptember 17-i Glaxo Wellcome ítélet, C-182/08, EU:C:2009:559, 37. pont).

54 A jelen ügyben az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás célja többek között annak megakadályozása, hogy egy ügyvédi társulásban olyan személyek vegyenek részt – bármilyen mértékű is legyen a részvétel mértéke –, akik nem ügyvédek, és nem is az ügyvédi jogállásra vonatkozó korábbi szabályozás 59a. §-a (1) bekezdésének első mondatában és (2) bekezdésében felsorolt szakmák képviselői.

55 Másfelől tény, hogy a SIVE 51%-os részesedést szerzett a HR tőkéjében. Márpedig a letelepedés szabadságának hatálya alá tartoznak azok a nemzeti rendelkezések, amelyek az érintett tagállamban létrehozott társaságnak valamely más tagállamban letelepedett társaság tőkéjében fennálló olyan részesedésére vonatkoznak, amely főszabály szerint lehetővé teszi számára, hogy irányítást biztosító befolyást gyakoroljon az utóbbi társaság döntéseire, és meghatározza annak tevékenységét (lásd ebben az értelemben: 2009. szeptember 17-i Glaxo Wellcome ítélet, C-182/08, EU:C:2009:559, 47. pont), ami a tőkében fennálló többségi tulajdoni részesedés esetén így van (lásd ebben az értelemben: 2007. május 10-i Lasertec végzés, C-492/04, EU:C:2007:273, 23. pont; 2016. december 21-i AGET Iraklis ítélet, C-201/15, EU:C:2016:972, 46. és 47. pont).

56 A HR létesítő okiratát azonban úgy módosították, hogy a SIVE-től megvonták azt a befolyásolási képességet, amelyre a tulajdoni részesedés szempontja alapján igényt tarthatott volna. Amint az a Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, az ilyen módosítás azt jelezheti, hogy a HR üzletrészeinek SIVE általi megszerzésére kizárólag abból a célból került sor, hogy a HR rendelkezésére bocsássa azt a tőkét, amely lehetővé teszi számára egy új technológiákon alapuló innovatív jogi modell fejlesztésének finanszírozását.

57 Ebből következően az alapügy egyaránt tartozik a letelepedés szabadságának és a tőke szabad mozgásának hatálya alá, és e szabadságok egyike sem tekinthető a másikhoz képest másodlagosnak.

58 Ami először is a letelepedés szabadságát illeti, a 2006/123 irányelv (6) preambulumbekezdéséből következik, hogy az e szabadságot gátló akadályokat nem lehet kizárólag az EUMSZ 49. cikk közvetlen alkalmazására támaszkodva megszüntetni, különösen mivel rendkívül bonyolult lenne az említett akadályok eseti alapon történő vizsgálata. Ebből az következik, hogy amennyiben egy helyzet ezen irányelv hatálya alá tartozik, nem szükséges azt az EUMSZ 49. cikk szempontjából is megvizsgálni (2019. június 26-i Bizottság kontra Görögország ítélet, C-729/17, EU:C:2019:534, 53. és 54. pont).

59 Márpedig egyrészt, amint azt a 2006/123 irányelv (33) preambulumbekezdése kimondja, a jogi tanácsadás, amely magában foglalja az ügyvédek által nyújtott jogi szolgáltatásokat, ezen irányelv tárgyi hatálya alá tartozik (lásd ebben az értelemben: 2022. január 13-i Minister Sprawiedliwości ítélet, C-55/20, EU:C:2022:6, 88. pont).

60 Másrészt az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás, különösen azon személyek körének korlátozása, akik ilyen módon társulhatnak egymással, valamint a társaságon belüli aktív együttműködés követelménye, amelyeket az ügyvédi jogállásra vonatkozó korábbi szabályozás 59e. §-a (1) bekezdésének első és második mondata ír elő, megfelel az említett irányelv 4. cikkének 7. pontja értelmében vett „követelményeknek”, amelyek lényegében a társaság tulajdonlására vonatkoznak, és így ugyanezen irányelv 15. cikke (2) bekezdése c) pontjának hatálya alá tartoznak.

61 E tekintetben a 2006/123 irányelv 15. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy a tagállamoknak meg kell vizsgálniuk, hogy jogrendszerük a (2) bekezdésben felsorolt követelmények bármelyikét előírja-e, továbbá biztosítaniuk kell, hogy azok összeegyeztethetők legyenek a (3) bekezdésében meghatározott feltételekkel. Ezenkívül ugyanezen 15. cikk (5) bekezdésének a) pontja és (6) bekezdése felhatalmazza a tagállamokat, hogy fenntartsanak vagy – adott esetben – bevezessenek az e cikk (2) bekezdésében említettekkel megegyező típusú követelményeket, feltéve hogy azok összeegyeztethetők az e cikk (3) bekezdésében meghatározott feltételekkel (lásd ebben az értelemben: 2015. június 16-i Rina Services és társai ítélet, C-593/13, EU:C:2015:399, 33. pont; 2019. július 29-i Bizottság kontra Ausztria [Építőmérnökök, szabadalmi ügyvivők és állatorvosok] ítélet, C-209/18, EU:C:2019:632, 80. pont).

62 A 2006/123 irányelv 15. cikkének (3) bekezdésében felsorolt kumulatív feltételek elsősorban az érintett követelmények hátrányos megkülönböztetéstől való mentességére vonatkoznak, vagyis e követelmények sem közvetlenül, sem közvetve nem lehetnek hátrányosan megkülönböztetők az állampolgárság, vagy társaságok esetén a létesítő okirat szerinti székhely helye alapján, másodsorban azok szükségességére, vagyis a követelményeket a közérdeken alapuló kényszerítő indoknak kell alátámasztania, és harmadsorban azok arányosságára, azaz a követelményeknek alkalmasaknak kell lenniük a követett célok teljesítésének biztosítására, nem haladhatják meg az adott cél teljesítéséhez szükséges mértéket, és nem válthatók ki más, ugyanazt az eredményt biztosító, kevésbé korlátozó intézkedéssel (2019. július 29-i Bizottság kontra Ausztria [Építőmérnökök, szabadalmi ügyvivők és állatorvosok] ítélet, C-209/18, EU:C:2019:632, 81. pont).

63 Ami mindenekelőtt az alapügyben szóban forgó követelmények hátrányos megkülönböztetéstől mentes jellegére vonatkozó első feltételt illeti, a jelen ügyben e követelmények egyike sem hátrányosan megkülönböztető jellegű, így azok megfelelnek e feltételnek.

64 Ezek után a második, e követelmények szükségességére vonatkozó feltétellel kapcsolatban az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy a követelmények célja az ügyvédi hivatás függetlenségének és integritásának, valamint az átláthatóság elve és az ügyvédi szakmai titoktartási kötelezettség tiszteletben tartásának biztosítása.

65 E célkitűzések vitathatatlanul a szolgáltatások – jelen esetben a jogi szolgáltatások – címzettjeinek védelméhez és a megfelelő igazságszolgáltatáshoz kapcsolódnak, amelyek a 2006/123 irányelv (40) preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett 4. cikkének 8. pontja értelmében vett közérdeken alapuló kényszerítő indokoknak minősülnek. Ezenkívül, mivel e 4. cikk 8. pontja a Bíróság ítélkezési gyakorlatának kodifikálására szorítkozik, meg kell állapítani, hogy az elsődleges jog értelmezése keretében a Bíróság közérdeken alapuló kényszerítő indoknak minősítette mind a jogalanyok védelmét (lásd ebben az értelemben: 1996. december 12-i Reisebüro Broede ítélet, C-3/95, EU:C:1996:487, 38. pont; 2011. március 17-i Peñarroja Fa ítélet, C-372/09 és C-373/09, EU:C:2011:156, 55. pont; 2017. május 18-i Lahorgue ítélet, C-99/16, EU:C:2017:391, 34. és 35. pont), mind pedig az ügyvédi hivatás megfelelő gyakorlását (lásd ebben az értelemben: 2002. február 19-i Wouters és társai ítélet, C-309/99, EU:C:2002:98, 107. pont).

66 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az ügyvéd általi képviseletet a megfelelő igazságszolgáltatás érdekében kell ellátni, és e feladat célja mindenekelőtt a megbízó érdekeinek teljesen függetlenül, valamint a törvény és a szakmai és etikai szabályok tiszteletben tartása melletti lehető legjobb megóvása és védelme (lásd ebben az értelemben: 2020. február 4-i Uniwersytet Wrocławski és Lengyelország kontra REA ítélet, C-515/17 P és C-561/17 P, EU:C:2020:73, 62. pont; 2022. március 24-i PJ és PC kontra EUIPO ítélet, C-529/18 P és C-531/18 P, EU:C:2022:218, 64. pont). Egy demokratikus társadalomban az ügyvédekre hárul a jogalanyok védelmének alapvető feladata, amely azt jelenti, hogy egyrészt minden jogalanynak lehetősége kell legyen arra, hogy ügyvédjével teljesen szabadon konzultáljon, akinek a hivatása lényegénél fogva magában foglalja azt a feladatot, hogy mindenkinek, akinek szüksége van rá, független jogi tanácsot adjon, másrészt pedig ebből fakadóan magában foglalja az ügyvéd ügyfelével szembeni lojalitásának követelményét (lásd ebben az értelemben: 2022. december 8-i Orde van Vlaamse Balies és társai ítélet, C-694/20, EU:C:2022:963, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

67 Végül, ami az alapügyben szóban forgó követelmények arányosságára vonatkozó harmadik feltételt illeti, az azt feltételezi, hogy e követelmények alkalmasak a kitűzött cél megvalósításának biztosítására, nem haladják meg az e cél eléréséhez szükséges mértéket, és hogy más, kevésbé korlátozó intézkedések nem teszik lehetővé ugyanazon eredmény elérését.

68 A jelen ügyben, mivel az említett követelmények célja, hogy hozzájáruljanak az ügyvédi függetlenség és az összeférhetetlenség tilalmának tiszteletben tartásához, különösen azáltal, hogy kizárják, hogy tisztán pénzügyi befektetők befolyásolni tudják az ügyvédi társulás döntéseit és tevékenységét, azok alkalmasnak tűnnek a megfelelő igazságszolgáltatásnak és az ügyvédi hivatás integritásának a védelmére irányuló cél megvalósításának biztosítására.

69 A tisztán pénzügyi befektetőnek a befektetése megtérülésére irányuló szándéka ugyanis hatással lehet az ügyvédi társulás szervezetére és tevékenységére. Ha például az ilyen befektető úgy véli, hogy befektetésének hozama elégtelen, akkor ez arra késztetheti, hogy a költségek csökkentését vagy bizonyos típusú ügyfelek szerzését indítványozza, adott esetben befektetése visszavonásának terhe mellett, és ez a fenyegetés elegendő ahhoz, hogy az alapján meg lehessen állapítani a befolyásolási képességét, még ha az közvetett is.

70 Márpedig először is, míg a tisztán pénzügyi befektető célja a nyereségszerzésre korlátozódik, addig az ügyvédek nem kizárólag gazdasági célból végzik tevékenységüket, hanem kötelesek tiszteletben tartani a szakmai és etikai szabályokat is.

71 E tekintetben fontos rámutatni, hogy az összeférhetetlenség hiánya elengedhetetlen feltétele az ügyvédi hivatás gyakorlásának, és többek között azzal jár, hogy az ügyvédnek a hatóságoktól és más piaci szereplőktől pénzügyileg is független helyzetben kell lennie, és azok őt soha nem befolyásolhatják (2010. december 2-i Jakubowska ítélet, C-225/09, EU:C:2010:729, 61. pont). Egyrészt ugyanis ilyen pénzügyi függetlenség hiányában a tisztán pénzügyi befektető rövid távú nyereségre irányuló gazdasági jellegű megfontolásai elsőbbséget élvezhetnének a kizárólag az ügyvédi társulás ügyfeleinek érdekvédelme által vezérelt megfontolásokkal szemben. Másrészt a tisztán pénzügyi befektető és az ügyfél közötti esetleges kapcsolatok fennállása oly módon is befolyásolhatja az ügyvéd és az ügyfél közötti kapcsolatot, hogy nem zárható ki a szakmai vagy etikai szabályokkal való ellentét.

72 Másodszor, az ügyvédi hivatásra alkalmazandó szakmai és etikai szabályok uniós szintű harmonizációjának hiányában főszabály szerint az egyes tagállamok továbbra is szabadon szabályozhatják e hivatásnak a területükön történő gyakorlását. Az említett hivatásra alkalmazandó szabályok ezért tehát tagállamonként jelentősen eltérhetnek (lásd ebben az értelemben: 2002. február 19-i Wouters és társai ítélet, C-309/99, EU:C:2002:98, 99. pont; 2010. december 2-i Jakubowska ítélet, C-225/09, EU:C:2010:729, 57. pont; 2019. május 7-i Monachos Eirinaios ítélet, C-431/17, EU:C:2019:368, 31. pont).

73 E körülmények között a tagállam – a számára ily módon biztosított mérlegelési mozgástérre is figyelemmel – joggal tekintheti úgy, hogy az ügyvéd nem tudná hivatását függetlenül, illetve szakmai és etikai kötelezettségeinek tiszteletben tartásával gyakorolni egy olyan társaságban, amelynek tagjai olyan személyek, akik egyrészt nem folytatnak sem ügyvédi tevékenységet, és nem gyakorolnak bármely más, olyan hivatást sem, amelyre szakmai és etikai szabályokból eredő mérséklő tényezők lennének érvényesek, másrészt pedig kizárólag pénzügyi befektetőkként járnak el, anélkül hogy szándékukban állna, hogy e társaságban egy ilyen hivatáshoz kapcsolódó szakmai tevékenységet végezzenek. Ez még inkább így van abban az esetben, ha – mint az alapügyben is – az ilyen befektető a szóban forgó ügyvédi társulásban többségi részesedést kíván szerezni.

74 Ugyanezen mérlegelési mozgástérre tekintettel a tagállam joggal vélheti úgy, hogy fennáll a veszélye annak, hogy a nemzeti szabályozásban vagy az ügyvédi társulás létesítő okiratában foglalt azon intézkedések, amelyek az e társaság keretei között tevékenykedő ügyvédek függetlenségének és szakmai integritásának megóvására irányulnak, a gyakorlatban elégtelennek bizonyulnak a jelen ítélet 64–66. pontjában felidézett célok megvalósításának hatékony biztosításához abban az esetben, ha egy befektető részesedése az említett társaság tőkéjében tisztán pénzügyi, figyelembe véve azt is, hogy e befektető az alapvetően, vagy akár kizárólag haszonszerzési célú befektetési vagy tőkekivonási döntéseivel – ha közvetetten is – befolyást gyakorolhat ugyanezen társaság általános ügyvitelére és tevékenységére.

75 Ami másodsorban az EUMSZ 63. cikkben garantált szabad tőkemozgást illeti, e cikk hatálya alá tartoznak a valamely társaságban az annak általános ügyvitelében és irányításában való tényleges részvételre lehetőséget nyújtó részvények birtoklása útján való részesedés formájában megvalósuló közvetlen befektetések, valamint értékpapírok egyedül pénzügyi befektetési célzattal, a társaság általános ügyvitele és irányítása befolyásolásának szándéka nélkül történő

megszerzése (lásd ebben az értelemben: 2009. szeptember 17-i Glaxo Wellcome ítélet, C-182/08, EU:C:2009:559, 40. pont; 2016. december 21-i AGET Iraklis ítélet, C-201/15, EU:C:2016:972, 58. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

76 Az EUMSZ 63. cikk (1) bekezdése szerint tiltott, tőkemozgást korlátozó intézkedések azon intézkedéseket foglalják magukban, amelyek alkalmasak arra, hogy eltántorítsák a külföldi illetőségű társaságokat attól, hogy valamely tagállamban beruházásokat hajtsanak végre (lásd ebben az értelemben: 2018. március 6-i SEGRO és Horváth ítélet, C-52/16 és C-113/16, EU:C:2018:157, 65. pont). Így az EUMSZ 63. cikk (1) bekezdése szerinti „korlátozásnak” kell minősíteni azon nemzeti intézkedéseket, amelyek megakadályozhatják vagy korlátozhatják a belföldi illetőségű társaságok részvényeinek megszerzését, vagy más tagállamok befektetőit visszatarthatják attól, hogy azok tőkéjébe befektessenek (lásd ebben az értelemben: 2010. október 21-i Idryma Typou ítélet, C-81/09, EU:C:2010:622, 55. pont).

77 A jelen ügyben az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás azzal a hatással jár, hogy megakadályozza az ügyvédeken és az ügyvédi jogállásra vonatkozó korábbi szabályozás 59a. §-ában felsorolt szakmák képviselőin kívüli személyeket abban, hogy ügyvédi társulásban részesedést szerezhessenek, és így az olyan más tagállambeli azon befektetőket, akik nem ügyvédek és nem is ilyen szakma képviselői, megfosztja attól, hogy ilyen típusú társaságokban részesedést szerezzenek (lásd ebben az értelemben: 2009. május 19-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-531/06, EU:C:2009:315, 47. pont). Ennek egyenes következményeként e nemzeti szabályozás megfosztja az ügyvédi társulásokat az olyan tőkéhez való hozzáféréstől, amely elősegíthetné a létrehozásukat vagy a fejlődésüket. Következésképpen e szabályozás a tőke szabad mozgása korlátozásának minősül.

78 Ugyanakkor a tőke szabad mozgásának olyan korlátozása, amely állampolgársági alapon történő hátrányos megkülönböztetés nélkül alkalmazandó, közérdeken alapuló kényszerítő indokokkal igazolható, azzal a feltétellel, hogy alkalmas az általa elérni kívánt cél megvalósításának biztosítására, és nem haladja meg az e cél megvalósításához szükséges mértéket (lásd ebben az értelemben: 2009. május 19-i Bizottság kontra Olaszország ítélet, C-531/06, EU:C:2009:315, 49. pont).

79 Ezzel kapcsolatban a jelen ítélet 64–74. pontjában a 2006/123 irányelv 15. cikkének (3) bekezdésére tekintettel végzett értékelés nem vezet eltérő következtetésre az EUMSZ 63. cikk tekintetében sem.

80 E körülmények között az első, a harmadik és a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2006/123 irányelv 15. cikke (2) bekezdésének c) pontját és (3) bekezdését, valamint az EUMSZ 63. cikket úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezésekkel nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely az érintett ügyvédi társulás ügyvédi kamarai nyilvántartásból való törlésének terhe mellett megtiltja, hogy e társaság üzletrészeit olyan, tisztán pénzügyi befektetőre ruházzák át, aki nem szándékozik az említett társaságban az e szabályozás hatálya alá tartozó szakmai tevékenységet folytatni.

A második kérdésről

81 Második kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az EUMSZ 63. cikket úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely alapján az a tag, aki nem jogosult az ügyvédi társulásban való tagságot lehetővé tevő szakmák valamelyikének

gyakorlására, nem rendelkezik szavazati joggal, amennyiben e társaság létesítő okirata több olyan rendelkezést is tartalmaz, amelyek alkalmasak az ügyvédek függetlenségének és a társaság ügyvédi tevékenységének védelmére.

82 A német kormány a Bíróság kérdésére válaszolva a tárgyaláson kifejtette, hogy a szavazati jog megvonása, amely intézkedés a társulás azon tagjait érinti, akik nem jogosultak az ügyvédi jogállásra vonatkozó korábbi szabályozás 59e. §-a (1) bekezdésének első mondatában felsorolt hivatások valamelyikének gyakorlására, és amelyre az előterjesztő bíróság második kérdése konkrétan vonatkozik, bizonyos átmeneti – többek között egy jogosult tag halála vagy egy jogosult tagot a foglalkozás gyakorlásához való jogtól megfosztó intézkedés meghozatal folytán előálló – helyzetekben alkalmazandó.

83 Mivel az alapeljárásban semmilyen ilyen helyzet nem azonosítható, e kérdés megválaszolása objektíve nem szükséges e jogvita eldöntéséhez, és az túllépi a Bíróság EUMSZ 267. cikk értelmében fennálló igazságszolgáltatási feladatának kereteit (lásd ebben az értelemben: 1981. december 16-i Foglia ítélet, 244/80, EU:C:1981:302, 18. pont; 2020. március 26-i Miasto Łowicz és Prokurator Generalny ítélet, C-558/18 és C-563/18, EU:C:2020:234, 44. pont).

84 Következésképpen a második kérdés elfogadhatatlan.

A költségekről

85 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

A belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 15. cikke (2) bekezdésének c) pontját és (3) bekezdését, valamint az EUMSZ 63. cikket

a következőképpen kell értelmezni:

e rendelkezésekkel nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely az érintett ügyvédi társulás ügyvédi kamarai nyilvántartásból való törlésének terhe mellett megtiltja, hogy e társaság üzletrészeit olyan, tisztán pénzügyi befektetőre ruházzák át, aki nem szándékozik az említett társaságban az e szabályozás hatálya alá tartozó szakmai tevékenységet folytatni.

Aláírások